

OVERVIEW OF THE WORLD BANK SYSTEM

Anișoara Băbălău
Assoc., Prof., PhD., University of Craiova

Abstract: The World Bank system is made up of the International Bank for Reconstruction and Development (IBRD), to which they have joined: the International Development Association (AID), the International Financial Corporation (CFI), the Multilateral Investment Guarantee Agency (AMGI) and the International Settlement Agency (AMGI) of Investment Disputes (CIRDDI). The International Bank for Reconstruction and Development was established on December 27, 1945, in accordance with the provisions of the Bretton-Woods Agreements (July 1944) establishing the basis of the new international monetary system, and began operations on June 25, 1946. B.I.R.D. grants long-term loans (10-20 years), for the realization of concrete projects in the member countries and gives technical and economic guarantees. The International Financial Corporation (C.F.I.) was established in 1956, as a specialized institution of the UN, affiliated with the B.I.R.D., in order to support the development of private enterprises with productive character in the developed countries, to stimulate economic development.

Keywords: loan; investment; economic development; objectives; private equity; projects.

Banca Mondială este o instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite și principalul organism cu caracter universal de finanțare a dezvoltării economice. Are structuri echivalente cu Fondul Monetar Internațional. Un stat este admis membru al Băncii Mondiale dacă a aderat inițial la Fondul Monetar Internațional.

Sistemul Băncii Mondiale este alcătuit din **Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD)**, la care au aderat: **Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID)**, **Corporația Financiară Internațională (CFI)**, **Agencia Multilaterală de Garantare a Investițiilor (AMGI)** și **Centrul Internațional de Reglementare a Diferendelor din Domeniul Investițiilor (CIRDDI)**.

În categoria surselor de finanțare regăsim fondurile proprii (capital și beneficii nedistribuite), la care se adaugă împrumuturile contractate pe piețele financiare internaționale¹.

Banca Mondială a fost creată pentru îndeplinirea următoarelor **obiective**:

-promovarea reformelor în țările în curs de dezvoltare, în vederea dezvoltării lor economice;

-acordarea de împrumuturi pe termen lung în vederea finanțării proiectelor de investiții și programelor de dezvoltare. Aceste împrumuturi au fost redirecționate către refacerea infrastructurii (drumuri, căi ferate), sistemelor de telecomunicații, echipamentelor portuare și pentru domeniul energetic;

-acordarea de credite cu dobânzi reduse celor mai sărace țări de către **Asociația Internațională pentru Dezvoltare**;

¹Ion Roșu Hamzescu, Nicoleta Fota, *Banca Mondială (Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare)*, Editura Universitaria, Craiova, 2004, p. 73.

-acordarea de împrumuturi sectorului privat din țările în curs de dezvoltare de către **Corporația Financiară Internațională**;

-încurajarea participării cu investiții directe, în țările în curs de dezvoltare, prin acordarea de garanții investitorilor contra riscurilor necomerciale, prin AMGI.

A. Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost înființată la 27 decembrie 1945, potrivit prevederilor Acordurilor de la Bretton-Woods (iulie 1944) prin care s-au pus bazele noului sistem monetar internațional, și a **început să funcționeze la 25 iunie 1946**.

Încă de la înființare, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare este, pe de o parte, **instituție financiară internațională**, iar pe de altă parte, **instituție de dezvoltare internațională**.

Așa cum am arătat mai sus, la B.I.R.D. pot adera numai țările membre ale F.M.I.; desfășurarea în bune condiții a activității Băncii necesită respectarea normelor de conduită monetar-financiară internațională cuprinsă în statutul F.M.I. Numărul țărilor membre era în 1945 de **35**, în 1990 de **150**, iar în octombrie 1996 a ajuns la **169** ș.a.m.d. România este membră a Băncii Internaționale de Reconstrucție și dezvoltare începând cu data de 15 decembrie 1972². În prezent, B.I.R.D. reunește 188 de țări membre.

De asemenea, cele 181 de țări membre ale B.I.R.D. până în anul 2001 erau și membre ale Corporației Financiare Internaționale și ale Asociației Internaționale pentru Dezvoltare³.

Resursele financiare ale B.I.R.D. sunt formate din cotele de participare ale țărilor membre și din fondurile atrase din diverse surse. De asemenea, mărimea capitalului subscris de fiecare țară membră se stabilește în funcție de potențialul economico-financiar al țării respective și de cota de participare la F.M.I.⁴. Țările membre sunt obligate să verse la aderare 10% din capitalul subscris, restul de 90% rămânând în țara membră, cu mențiune că acesta poate fi oricând cerut de către bancă în momentul în care are nevoie de fonduri⁵.

B.I.R.D. este organizată pe principiile unei societăți pe acțiuni, puterea de vot fiind corelată cu cota de participare a țărilor.

De obicei, B.I.R.D. acordă împrumuturi pe termen lung(10-20 de ani), pentru realizarea de proiecte concrete în țările membre și acordă garanții din punct de vedere tehnic și economic⁶.

Pentru obținerea finanțării, e nevoie de îndeplinirea următoarelor condiții:

- proiectele să reprezinte o prioritate economică a țării respective;
- împrumuturile acordate să poată fi restituite din veniturile țării respective;
- finanțarea nu poate fi obținută din alte surse.

Așa cum am mai spus, împrumuturile B.I.R.D. au fost acordate inițial pentru realizarea de proiecte în infrastructură(cum ar fi: șosele, poduri, porturi, căi ferate, conducte petroliere), precum și pentru servicii publice(cum ar fi energia electrică, sisteme de canalizare și alimentare cu apă, telecomunicații) etc. În prezent, B.I.R.D. acordă împrumuturi și pentru agricultură, urbanizare, educație, turism și dezvoltare industrială.

Pe lângă împrumuturi, banca mai acordă țărilor membre și **asistență tehnică** în cazul problemelor economice, comerciale, financiare. De asemenea, beneficiul realizat de B.I.R.D. din dobânzile și comisioanele percepute este reinvestit în operațiunile de împrumutare a țărilor în curs de dezvoltare⁷.

² Ion Roșu Hamzescu, Nicoleta Fota, *op. cit.*, p. 260.

³ Dan Drosu Șaguna, *Tratat de drept financiar și fiscal*, Editura All Beck, București, 2001, p. 225.

⁴ Ion Roșu Hamzescu, Nicoleta Fota, *op. cit.*, p. 260.

⁵ Petre Brezeanu, *Finanțe Europene*, Editura C.H. Beck, București, 2007, p.115.

⁶ *ibidem*.

⁷ *Idem*, p.114.

Din punct de vedere **organizatoric**, grupul Băncii Mondiale are o structură asemănătoare cu cea a Fondului Monetar Internațional și cuprinde:

- **Consiliul Guvernatorilor**, care este autoritatea supremă și este alcătuit dintr-un reprezentant al fiecărei țări membre. Fiecare țară numește un guvernator și un membru supleant în acest Consiliu, care este de obicei ministrul de finanțe sau conducătorul băncii centrale. Consiliul se întrunește o dată pe an, de obicei în luna septembrie sau octombrie, când are loc și o ședință comună cu Consiliul Guvernatorilor F.M.I.
- **Consiliul de Administrație (Consiliul Directorilor Executivi)**, care realizează conducerea operativă și este format dintr-un președinte și 24 de directori executivi.

Statele Unite⁸, Japonia, Marea Britanie, Germania și Franța sunt state-membre de drept și numesc câte un director executiv, iar ceilalți 19 directori sunt desemnați de către grupurile de state-membre ale Băncii Mondiale. Drepturile de vot sunt, așa cum am mai arătat mai sus, proporționale cu capitalul investit.

Consiliul Directorilor Executivi este condus de un președinte, numit pe o perioadă de cinci ani, care este totodată și șeful întregului personal. Prin tradiție, Președenția Băncii Mondiale este rezervată unui american⁹. Consiliul Directorilor Executivi se întrunește, de obicei, de două ori pe săptămână.

Pe lângă Consiliul Guvernatorilor și Consiliul Directorilor Executivi, a mai fost creat și **Comitetul de Dezvoltare** în anul 1974, ca organism ministerial, din care fac parte guvernatorii F.M.I. și cei ai Băncii Mondiale¹⁰. Comitetul se întâlnește de două ori pe an, primăvara și toamna, iar ședințele coincid cu ședința anuală a guvernatorilor. Creat ca for politic la nivel înalt, Comitetului de Dezvoltare i-a revenit sarcina de a superviza transferul resurselor financiare spre țările în curs de dezvoltare¹¹.

Grupul Băncii Mondiale are peste 6000 de angajați. Majoritatea funcționarilor lucrează la Washington; dar există și alte 40 de reprezentanțe în întreaga lume, unde lucrează aproximativ 5% din personalul Băncii. Funcționarii au o pregătire diversă, de la agronomi la manageri, de la experți în telecomunicații la specialiști în medicină¹².

Împrumuturile acordate de B.I.R.D. sunt destinate finanțării unor programe sau proiecte care conduc la dezvoltare economică, dar pentru care nu există finanțare din surse private în condiții eficiente..

Deci, Banca Mondială finanțează, în general, proiecte specifice de reconstrucție și dezvoltare, urmărind, de asemenea, să nu se schimbe destinația fondurilor alocate. Atât în ceea ce privește natura lor, cât și în ceea ce privește amplasamentul și execuția, elementele unui proiect trebuie definite cu precizie. De asemenea, trebuie prevăzute în proiect: mâna de lucru, resursele necesare sub forma fondurilor materiale, reducerea costurilor, creșterea producției.

Deoarece Banca Mondială este o **instituție interguvernamentală**, toate împrumuturile sunt acordate guvernelor sau instituțiilor care prezintă garanții guvernamentale.

În momentul în care o țară devine capabilă să își asigure nevoile financiare din resurse proprii, nu se mai bucură de atenția Băncii Mondiale, acesta reprezentând un semn de dezvoltare economică și de stabilitate financiară.

Există și țări care s-au împrumutat în trecut de la Banca Mondială și care, în prezent, se descurcă singure, fără ajutorul acesteia. Un exemplu îl reprezintă Japonia, care timp de 14 ani a primit împrumuturi substanțiale de la Bancă și care în prezent este chiar ea una dintre

⁸ Sunt principalul acționar și finanțator al Băncii Mondiale.

⁹ Din aprilie 2019, Banca Mondială este condusă de David R. Malpass.

¹⁰ Nadia Cerasela Aniței, *Instituții financiare internaționale*, Editura Lumen, Iași, 2011, p.98.

¹¹ Dan Drosu Șaguna, *op. cit.*, p. 225.

¹² Idem, p 226.

cele mai importante surse de capital ale băncii, ultima datorie a acesteia față de Banca Mondială fiind achitată în anul 1989.

Asistența tehnică finanțată de către bancă a crescut foarte mult în ultimii ani, ajungând chiar la peste un miliard de dolari pe an. Banca mai elaborează, de asemenea, și **proiecte de asistență tehnică**, finanțate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Astfel, există două tipuri diferite de asistență, după cum urmează: **asistență pentru infrastructură** sau hardware, cum sunt studiile de fezabilitate din ingineria civilă și **asistență instituțională** sau software, cum ar fi cea din domeniul capacităților manageriale.

B. Corporația Financiară Internațională (C.F.I.) a fost înființată în anul 1956, ca instituție specializată a O.N.U., afiliată la B.I.R.D., în scopul de a sprijini dezvoltarea întreprinderilor private cu caracter productiv din țările membre în curs de dezvoltare, de a stimula dezvoltarea economică.

În acest sens, C.F.I. participă la capitalul întreprinderilor respective prin cumpărarea de acțiuni, acordă împrumuturi pe termen mijlociu și lung (7-12 ani) și facilitează cofinanțarea proiectelor de dezvoltare. Aceasta nu are o structură proprie, ci una integrată în cadrul B.I.R.D. și o conducere subordonată acesteia.

Deși C.F.I. acordă împrumuturi și, în același timp, dobândește o participare directă la capitalul social al firmelor din țările în curs de dezvoltare, nu poate prelua majoritatea acțiunilor din cadrul societăților comerciale; este obligată să se limiteze la a asigura finanțarea a 25% sau cel mult 35% din costul proiectului. În măsura în care firma respectivă este suficient de puternică pentru a se descurca singură, C.F.I. vinde acțiunile pe care le deține, vânzarea făcându-se adesea în schimbul unui beneficiu pentru corporație. Aceasta încearcă, atât cât poate, să vândă acțiunile pe care le deține unor cetățeni din țara respectivă, susținând în modul acesta consolidarea sectorului privat.

Condițiile de finanțare impuse de C.F.I. sunt mai dure decât cele ale Băncii Mondiale, deoarece acestea sunt corelate cu condițiile de piață, iar activitatea Corporației este condusă de același Consiliu Executiv ca și Banca Mondială.

Corporația Financiară Internațională a participat la înființarea a numeroase **instituții naționale de dezvoltare**, care pot asigura finanțarea unor afaceri și proiecte, considerate prea mici pentru a atrage finanțarea de către Banca Mondială. De asemenea, C.F.I. promovează dezvoltarea piețelor financiare și preia temporar o cotă din noile instituții financiare, prin intermediul Departamentului Piețe de Capital.

De-a lungul timpului, C.F.I. a înființat mai multe **fonduri de investiție**, la care deține acțiuni și care sunt folosite pentru a dobândi participare la întreprinderi, precum și pentru a susține dezvoltarea burselor din țările în curs de dezvoltare. Deși C.F.I. nu se implică activ în managementul afacerilor, aceasta deține un loc important în Consiliul de Administrație.

C.F.I. s-a implicat activ în procesul de privatizare din țările Europei de Est și din fosta Uniune Sovietică, unde, în cooperare cu autoritățile, au organizat licitații, la care cetățenii țării respective și, deseori, firmele străine au avut posibilitatea să cumpere diverse întreprinderi.

În principal datorită faptului că C.F.I. se ocupă de proiectele private pentru care nu se găsește o finanțare suficientă și în termeni acceptabili, activitățile acesteia pot fi comparate, la o scară redusă, cu cele ale B.I.R.D. și I.D.A., însă, în același timp, proiectele cu finanțare C.F.I. trebuie să aibă o cofinanțare din fonduri proprii. În realitate, însă, această cerință poate fi îndeplinită cu succes în cazul unor proiecte foarte atent selecționate, din care banii sunt returnați rapid. Sectoarele în care C.F.I. s-a implicat cel mai mult au fost industria materialelor de construcții (în special a cimentului) și industria fierului și oțelului.

C. Asociația Internațională pentru Dezvoltare a fost înființată în anul 1960 pentru a sprijini cele mai sărace țări cu împrumuturi pe termen lung (de până la 40 de ani). Aceste

împrumuturi se acordă fără dobândă, existând numai o mică taxă de administrare, precum și o perioadă de garanție de 10 ani.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare primește donații din partea țărilor industrializate pentru a finanța împrumuturile, precum și o parte din venitul net al B.I.R.D. În structura acesteia regăsim două grupuri de membri: **primul grup** este format din 22 de țări industrializate și bogate în petrol, iar din **grupul al doilea** fac parte celelate țări membre. Țările din primul grup efectuează donațiile lor (care provin din bugetele de ajutor pentru dezvoltare) în valută convertibilă, mărimea acestora fiind proporțională cu participația la Banca Mondială, dar există și alte criterii, care sunt subiectul unor lungi negocieri. Țările din al doilea grup plătesc 10% din primul depozit în valută convertibilă, și 90% în monedă națională.

A.I.D. este condusă și administrată în același fel ca și Banca Mondială; președintele, guvernatorii și directorii băncii au funcții similare, dar țările în curs de dezvoltare au mai multă putere de votare.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare acordă credite în vederea combaterii sărăciei, controlul nașterilor și îmbunătățirea condiției femeii în societate, la care se acordă problemele de mediu. I.D.A. este cel mai important organism internațional în furnizare de resurse financiare ieftine și asistență tehnică, în scopul reducerii sărăciei și al promovării unei dezvoltări economice în țările cele mai slab dezvoltate.

D. Agenția de Garantare Multilaterală a Investițiilor (A.G.M.I.) a fost creată cu scopul de a sprijini investițiile în țările în curs de dezvoltare, oferind asigurare pentru riscurile politice societăților comerciale care investesc în aceste țări (cum ar fi naționalizarea și restricțiile valutare).

Agenția vizează toate țările membre ale Băncii Mondiale, iar membrii sunt împărțiți în două categorii: **țări importatoare de capital** și **țări exportatoare de capital**. Contribuția financiară este, de asemenea, împărțită între aceste două categorii, țările importatoare participând cu 40% la fondul Asociației, iar cele exportatoare cu restul. În primii 5 ani, A.G.M.I. a încheiat 100 de acorduri de asigurare, totalizând 1,25 miliarde de dolari¹³, investițiile derulate fiind de patru ori mai mari, iar în prezent aceasta dispune de fonduri care îi acoperă necesitățile.

Sistemul de votare în cadrul A.M.G.I. este similar celor din băncile regionale de dezvoltare, el combină sistemul de votare proporțional cu cel de egală reprezentare pentru cele două grupuri de țări.

În concluzie, Banca Mondială a fost supusă unor schimbări majore, trecând de la finanțarea proiectelor specifice (investiții în capacități de producție și în infrastructură), la programe corelate, care au avut ca scop nu numai susținerea procesului de dezvoltare, ci și îmbunătățirea sistemului economic. Aceasta a acumulat o vastă experiență și o mulțime de informații, reunite în recomandări și rapoarte pe care le întocmește constant (cum ar fi Rapoartele de Dezvoltare Mondială publicate anual).

Proiectele Băncii Mondiale sunt în general pe termen lung, iar plățile se fac prin vârsăminte succesive pe tema implementării proiectelor. O regulă de funcționare a acesteia se referă la blocarea împrumuturilor către un guvern acceptat mai puțin, dar nu poate împiedica vârsămintele care au fost pregătite deja. În acest sens, majoritatea țărilor susțin păstrarea caracterului apolitic și neutru al Băncii Mondiale și evitarea politicii echivoce față de țările în curs de dezvoltare.

BIBLIOGRAPHY

¹³ Age F.P. Bakker, *Instituții Financiare Internaționale*, Ed. Antet, București, 1996, p. 84-86.

1. Ion Roșu Hamzescu, Nicoleta Fota, *Banca Mondială (Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare)*, Editura Universitaria, Craiova, 2004.
2. Dan Drosu Șaguna, *Tratat de drept financiar și fiscal*, Editura All Beck, București, 2001.
3. Nadia Cerasela Aniței, *Instituții financiare internaționale*, Editura Lumen, Iași, 2011.
4. Age F.P. Bakker, *Instituții Financiare Internaționale*, Ed. Antet, București, 1996.
5. Petre Brezeanu, *Finanțe Europene*, Editura C.H. Beck, București, 2007.